

МИКРОРАЙОНИРАНЕТО КАТО ОСНОВА ЗА ПРАВИЛНОТО НАСТАНЯВАНЕ НА СОРТОВЕТЕ И ТЯХНОТО КАЧЕСТВО

Кирил Попов, Марко Михайлов, Вероника Петрова
Лесотехнически университет, София

Резюме

Правилното зонироване на лозарския потенциал за нашата страна има важно практическо значение, породено от разнообразните и подходящи природни дадености за развитие на лозовата култура. То е определящо за производството на качествено грозде и на качествените вина, обусловено от перспективите за развитие на пазарното стопанство у нас и голямата конкуренция на вина на международните пазари. Всички тези условия поставят високи изисквания към съвременното лозарство и винарство. Микрорайонирането би могло да се определи като комплексна дейност по определяне подходящите почвено-климатични месторастения на лозята и кадастрално очертаване на лозарските микрорайони с определяне на препоръчаните за отглеждане сортове, от които да се произведе качествено вино с наименование за произход. Наименованието за произход по определение представлява името на района или мястото, от което произхожда продукта, чието качество или характеристики се дължат на географската среда, включваща природните и човешките фактори.

Ключови думи: лоза, райониране.

Key words: vitis vinifera, zoning.

JEL: Q19.

Увод

Районирането на лозата има за цел да установи най-подходящото и най-правилно съотношение между: климатичните и почвените характеристики на отделните райони и микрорайони. Характерните изисквания на лозата към особеностите на средата, потенциала на средата да предостави максимално добри условия за растеж и развитие, възможния добив, капацитета на стопанствата за производството и употребата на продукцията, за да се получат най-високи добиви с най-високо качество на гроздето при минимални разходи за единица продукция. Осигуряване на пълно и рационално използване на земята, но и непрекъснато повишаване на нейното плодородие, използвайки в максимална степен естествения потенциал на почвата [6].

Райониране разделя диференцирано територията на страната на четири основни лозарски района и 116 микрорайона [1, 2, 5].

Целта на настоящото проучване е да се направи правилно райониране за лозата в България, за получаване на високи и устойчиви добиви.

Материал и метод

Проучени са документи и литературни, агробиологични и технологични източници, за да се даде по-пълна информация за правилното зонироване на лозата в България.

Резултати и анализ

В зависимост от климатичните характеристики на страната у нас са обособени и узаконени

следните лозарски райони северен, източен, южен и югозападен (фиг. 1).

Фиг. 1. Лозарски райони в България

Според Добрев (1940 г.) за получаване на качествени вина богати на екстракт и багрилна материя е необходимо правилното разположение на различните сортовете в зависимост от биологичните им изисквания. В последствие са обособени и следните микрорайони: Перушица, Сунгурларе, Сухиндол, Преславски район и Карлово [3, 4].

1. Перушица

В този район влизат землищата на Устина (на юг), Стамболийски (на север), Марково (на изток), Златитрап, Коматево и Прослав (на североизток).

Първи лозарски микрорайон. Северно равнинен, преобладава равнинен релеф с наклон 2–5° и надморска височина 150–200 м. Почвената

покривка се отличава с високи подпочвени води и неблагоприятен въздушен дренаж, поради което засадените в него лозя понякога измръзват. Препоръчвани сортове и подложки: десертни сортове – Супер ран Болгар, Брестовица, Кардинал, Болгар, Мискет хамбургски; подложки Рупестрис дю Ло, Рипария Глоар; винени сортове – Тамянка, Мискет Отонел, Пловдивска малага, Памид, Рубин; подложки – 101–14. Подходящи формирувки – приземен и стъблен Гюйо с разстояния на засаждане – 2–2,5/1–1,3 m.

Втори лозарски микрорайон. Хълмист, почвената покривка се състои главно от рендзини със средно пясъчливо-глинест механичен състав, каменисти, бедни на хумус, но богати на карбонати. Билата на възвишенията са силно ерозиранни (без почва) и не са пригодни за земеделие. Микрорайонът е подходящ за отглеждане на лозя за производство на качествени червени вина. Препоръчвани сортове и подложки: винени сортове – Каберне Совиньон, Мерло, Гаме ноар; подложки – Феркал, 110 Р. Подходящи формирувки – средно стъблена с разстояния на засаждане – 2–2,5/1 m.

Трети лозарски микрорайон. В най-долната част на масива почвите са представени от излужени канелени горски почви – сравнително богати на хумус, глина и желязо. В най-горната част на масива Каменките почвите са представени от парарендзини. Това голямо разнообразие на почвата (по механичен състав и свойства) задължава преди засаждането на лозя да се извършват допълнителни проучвания на почвите. Препоръчвани сортове и подложки: винени сортове – Каберне Совиньон, Мерло и Мавруд (в най-долната третина на масива); подложки – Феркал, 110 Р. Подходящи формирувки – средно стъблена с разстояния на засаждане – 2–2,5/1 m [1, 2].

2. Сунгурларе

Сунгурларският район се разпростира по горното течение на р. Мочурица в южните поли на Източна Стара планина. Благоприятно влияние върху климата оказва близостта на Черно море в Сунгурларската долина, вследствие на което температурата през зимния период са над 0°C, а по-рядко под 0°C. [1, 2].

Първи лозарски микрорайон – представен от канелени горски почви. Микрорайонът е почти равнинен с надморска височина от 230 до 250 m и отличен въздушен дренаж. Релефът е вълнообразен, като ниските му хълмисти повишения са силно загладени. Подходящи формирувки – чашовидна или средно стъблена с разстояния на засаждане – 2–2,5/1 m. Получените вина са качествени бели сухи с наименование за произход.

Втори лозарски микрорайон. Надморската му височина е между 200 и 250 m с южно изложение и наклон до 8°. По механичен състав почвите са средно пясъчливо-глинести. Количеството на глината варира от 20,2 до 27%, а на пясъка – от 53,8 до 57,2%, което както и при канелените горски почви – лесивирани в първи микрорайон по билата и подножията (аккумулятивната част) на възвишенията, позволява отглеждането на лозя на собствен корен. Подходящи сортове и подложки за двата микрорайона в района на Сунгурларе са: Мискет червен, Мискет Отонел, Шардоне, Траминер ротер, Совиньон блан, Ризлинг и подложките Гравьозак. Подходящи формирувка – чашовидна или средно стъблена с разстояния на засаждане – 2–2,5/1 m. Получените вина са качествени бели сухи с наименование за произход.

3. Сухиндол

Районът на Сухиндол е разположен около северната ивица на Средния Предбалкан, по средното поречие на р. Росица. Районът има сложен и разнообразен насечен релеф – равнинен, хълмист и полупланински, но преобладават хълмистите терени. Надморската височина се движи от 100 до 525 m, а наклонът – от 2° до 40°.

Първи лозарски микрорайон – южно изложение, надморска височина от 200 до 400 m наклон 5–40°. Препоръчвани сортове и подложки за този микрорайон са: Гъмза, Каберне Совиньон, Мерло и Гаме ноар, а подложките – СО4, Феркал. Подходящи формирувки – средностъблена, резитба – смесена с разстояния на засаждане – 2–2,5/1 m. Получават се качествени червени вина.

Втори лозарски микрорайон – обхваща площите на северните склонове на Крамолинската долина североизточно изложение, надморска височина 300–400 m и наклон 10–30°. Препоръчвани сортове и подложки за този микрорайон са: Гъмза, Мерло, Пино ноар, Гаме ноар и подложките СО4, Феркал. Подходящи формирувки – средностъблена, резитба – смесена с разстояния на засаждане – 2–2,5/1 m. Получават се качествени червени вина.

Трети лозарски микрорайон обхваща най-ниската част на долината. При по-студените зими се наблюдава измръзване. Подходящи сортове и подложки за този микрорайон са: винени – Гъмза, Памид; десертни – Супер ран Болгар, Брестовица, Армира, Болгар, Кардинал и подложките СО4, Феркал. Подходящи формирувки – средностъблена, резитба – смесена с разстояния на засаждане – 2–2,5/1 m. Получават се качествени червени вина.

Четвърти лозарски микрорайон заема билото на възвишението Локвата с надморска ви-

сочина 320–436 m и наклон 5–10°. Микрорайонът е подходящ за отглеждане на лозя за производство на трапезни бели вина. Препоръчвани сортове и подложки: Шардоне, Ризлинг и подложката Феркал. Подходящи формировка – чашовидна или средно стъблена с разстояния на засаждане – 2–2,5/1 m. Получените вина са качествени бели сухи с наименование за производ.

4. Преслав

Преславският район е разположен около средното течение на р. Голяма Камчия в Североизточното подножие на Преславско-Драгоевската планина, южните поли на Шуменските височини и западните склонове на Провадийското плато.

Първи лозарски микрорайон. Представен от сиво-кафяви горски почви – лесивирани (лувиосоли) и алувиални почви (флувиосоли), които поради специфичния си състав и свойства не представляват интерес във връзка с отглеждането на лозя за приготвяне на вина, а така също и за десертно гроздопроизводство.

Втори лозарски микрорайон. Микрорайонът е с южно изложение, надморска височина от 190 до 260 m, наклон 10–20° и отличен въздушен дренаж. Подходящи сортове и подложки за този микрорайон са: Гаме ноар и Мерло за червени трапезни сухи вина и сортът Димят за винен дестилат присадени на подложката Феркал. Сортите Супер ран Болгар, Болгар и Италия са много подходящи за десертно гроздопроизводство. Поради високия индекс на хлоризираща сила препоръчваме подложката Феркал. Получените вина в този район са качествени бели сухи, тип „розе” и червени трапезни вина. Отглежда се и грозде за прясна консумация. Препоръчителни формировки – средно стъблена с разстояния на засаждане – 2–2,5/1 m за винени и 2–2,5/1,3 m за десертни сортове [1, 2].

Трети лозарски микрорайон. Надморската височина на района варира от 250 до 280 m, наклон по-малък от 20° и отличен въздушен дренаж. Подходящи сортове и подложки за този микрорайон са: Шардоне, Ризлинг, Совиньон блан, Траминер ротер и Мискет Отонел присадени на подложката Феркал. Подходящи формировки – средно стъблена с разстояния на засаждане – 2–2,5/1–1,1 m.

5. Карлово

Карловският район е известен със своите качествени бели сухи вина, произвеждани от сорта Мискет червен от незапомнени времена. Землището на Карлово е разположено изцяло в Карловската котловина, която представля-

ва важен дял от по-високата западна част (400 m)

Първи лозарски микрорайон Карлово. Микрорайонът е с южно изложение, надморска височина от 368 до 390 m, наклон по-малък от 1° и много добър въздушен дренаж.

Втори лозарски микрорайон Сушица. Микрорайонът е с южно изложение, надморска височина от 450 до 570 m, наклон 3–5° и много добър въздушен дренаж. Подходящи сортове и подложки за двата микрорайона са: Мискет червен, Мискет Отонел, Шардоне, Траминер ротер, Совиньон блан, Ризлинг и подложките Гравьозак. Подходящи формировки – чашовидна или средно стъблена кордонна с разстояния на засаждане – 2–2,5/1 m.

Установява се, че годишните климатични условия са оказали съществено влияние върху средните добиви на плодове и получената продукция.

В зависимост от района най-ниски средни добиви на плодове са получени в Северозападния район, през 2001 г. (1 128 kg/ha), а най-високи през 2013 г. в Южен централен район (9 566 kg/ha)

Изводи

От направеното проучване могат да бъдат направени следните изводи:

- за получаване на качествено грозде е необходимо правилно разположение на сортове в зависимост от биологичните им изисквания, като за тази цел е необходима информация за използване на подходящи подложки, формировки и разстояния на засаждане;
- почвено климатичната характеристика на терена и неговата способност да доведе гроздето до пълна зрялост;
- специфични особености за влиянието на климата върху лозата;
- връзка между климата и други фактори на околната среда, сортовия състав и прилаганата агротехника.

Благодарности

Статията се публикува със съдействието на проект 154 „Особености в технологиите и икономическа оценка на някои видове и сортове трайни насаждения в България”, финансиран по НИС, към Лесотехнически университет.

Литература

1. Попов, К. *Лозарство*. София. 2017. стр. 150–155.
2. Попов, К., Пенков, М., Панделиев, С., Катеров, К., Бабриков, Д., Манджуков, Б. *Микрорайониране на лозарството в България*. стр.187–194.
3. Лилов, Д. *Биологични основи на афинитета при лозата*. Изд. на БАН. София. 1979. стр. 165.

4. Магрисо, Ю., Петрович, В. *Отчет на Научноизследователския институт по лозарство и виноарство в Плевен за 1955 г.* стр. 122.
5. Шулева, Н., Милчев, Г., Драгозова, Е. *ГИС като инструмент за подпомагане на икономическата оценка на трайните насаждения.* Сб. XI международна научна-приложна конференция „Цифрова икономика и блокчейн технологии“. 2018. Варна. стр. 210–218.
6. Стоенчев, Н., Шулева, Н. *Лозарството – възможност за устойчиво развитие на полупланинските райони в България.* Управление и устойчиво развитие. 3–4 (5). 2001. стр. 70–74.

MICROREGIONING AS BASIS FOR CORRECT ACCOMMODATION OF VARIETIES AND THEIR QUALITY

Kiril Popov, Marko Mihaylov, Veronika Petrova
University of Forestry, Sofia, Bulgaria

Abstract

Proper zoning of the vineyard potential for our country has an important practical significance, due to the variety and appropriate natural conditions for the development of the vine culture. It is decisive for the production of quality grapes and quality wines, determined by the prospects for development of the market economy in Bulgaria and the great competition of wines on the international markets. All these conditions put high demands on modern viticulture and wine-making. The microregioning could be defined as a complex activity for determining the appropriate soil and climatic habitats of the vineyards and cadastral mapping of the wine-growing micro-regions by defining the cultivars recommended for cultivation, from which to produce quality wine with a designation of origin. The designation of origin by definition is the name of the region or place where the product originates, the quality or characteristics of which derive from the geographical environment, including natural and human factors.